

tam vigilanter exprimeret, quod dives, qui torquebatur apud inferos, bysso et purpura indutus fuisset. *Greg. in hom.*

15. Quod pro sola inani gloria vestimentum pretiosius quaeritur, res ipsa testatur: quia nemo vult ibi pretiosus vestibus indui, ubi ab aliis non possit videri. *Ibidem.*

16. Quid de habitu dicam? in quo jam non calor, sed color requiritur: magisque cultui vestium quam virtutum insistitur? pudet dicere: vincuntur in suo studio mulierculæ, quando à monachis pretium affectatur in vestibus, non necessitas. *Bern. super Missus.*

17. Vanum cor, vanitatis nolitiam ingerit corpori. Exterior enim superfluitas interioris vanitatis indicium est. Mollia indumenta, animi molliem indicant, non tantum curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus. *Bernard. in apolog.*

18. Quid autem? ab arte calceorum et textorum multa abscindere oportet. Etenim ad luxuriam deduxerunt necessitatem ejus, corrumpentes artem malæ arti commiscentes. *Chrys. super Matth.*

19. Non virgines tantum aut viduas, sed et nuptas, puta, ut omnes omnino fœminas admonendas, quod opus Dei et facturam ejus, et plasma adulterare nullo modo debeant, adhibito flavo colore vel nigro, pulvere vel rubore, aut quomodolibet lineamenta nativa corrumpente medicamine, et subdit: manus Deo inferunt, quando illud, quod ille formavit, reformare contendunt. *Cyp. in lib. de habitu virg.*

20. Serico et purpura indutæ, Christum sincere induere non possunt: auro et margaritis adornatæ et monilibus, ornamenta mentis et corporis perdidierunt. *Ibidem.*

21. Superbus autem ut magnificus videatur, salagit vestiri duplicibus, indui mollibus, pretiosis ornari: sed quid aliud est, ó homo, pretiosior ornatus, quam sepulcrum foris dealbatum, intus autem spurcitia? Hyacinthus, purpura, et crocus, et byssus in limo putrescunt: aurum et argentum, lapides et gemmæ

in luto sordescunt. Dignitas et potestas in pulvere, honor et gloria male sedent in cinere. *Inno. de vill. cond. hum.*

22. Artificialis species superducitur, et facies obducitur naturalis, tanquam hominis artificium artem superet Creatoris. *Ibidem.*

23. Absit ut adulterinus color comparabilis sit nativo. Quinimo quum facies adulterino colore fucatur, os abominabili fœtore corrumpitur. *Universas venitas omnis homo vivens.* Isaias. Quid enim vanius quam crines pectere, planare casariem, tingere genas, ungere faciem, producere supercilia? quandoquidem vana sit gloria et vana pulchritudo, *omnis caro fœnum*, et omnis gloria ejus tanquam flos agri? *Ibidem.*

24. In culto observandum est, quod à forma removeatur omnis viro non dignus ornatus. *Tullius.*

25. Adhibenda est autem munditia non odiosa, neque exquisita nimis, tantumque fugiat agrestem et inhumanam negligentiam. *Ibidem.*

26. Omnium istarum pulchritudinem contemnes, si expoliaberis. Equum empturus, solvi jubes stratum: detrahis vestimenta venalibus, ne qua vitia corporis lateant, ornamenta ipsa ementibus suspecta sunt sive crus, sive brachium aspiceres alligatum, nudari juberes, et ipsum corpus ostendi. Mulierem involutam æstimas, si vis illam æstimare, totamque scire qualis sit, fasciam solve: multum mali sub illa latet. *Sen. 81. epist.*

27. Adolescens si fœmineis ornamentis te ornaveris, injuriam facere cogitas. *Sen. lib. de moribus.*

Vide etiam in tit. Gloria vana, núm. 32. in tit. Homo, núm. 14, 19. in tit. Hypocrisis, núm. 2, 4. in tit. Religio, 31. in tit. Virginitas, núm. 3.

PARENTES.

1. Amandus est generator, sed præponendus, est Creator. *August. in quodam serm.*

2. Est approbanda liberalitas: ut proximos semi-

nis tui non despicias, si egere cognoscas, non tamen, ut illi ditiores fieri velint ex eo, quod tu potes conferre inopibus. *Ambr. de Offic.*

3. Non injuriose negligit matrem, nec mater negatur, quæ de cruce etiam agnoscitur. Religiosiores monstrantur copulæ mentium, quam corporum, et corporali necessitati præscriptorum cælestium forma præferitur. *Ambr. super Luc.*

4. Primus gradus pietatis est iste, ut quos auctores tibi voluit esse Deus, honores obsequiis, abstineas contumeliis: nec vultu lædenda est pietas parentum. *Ambr. sup. ill. Matth. 19. Honora.*

5. Meretur cæcitalis suæ subire supplicium, qui parentum vultus torvo visu despexerit, et elatis oculis læserit pietatem. *Hieron. tractans illud. Honora.*

6. Si te caro à patre separat, tamdiu noscas carnis copulam, quamdiu ille suum noverit creatorem. *Ibidem.*

7. Ob amorem Christi obmittenda est sepultura patris, post cujus amorem nullus relinquatur inhumatus. *Hier. super ill. Dimitte mortuos.*

8. Gladium tenet hostis, ut me perimat, et ego de matris lachrymis cogitabo. *Hier. in epist. ad Heliod.*

9. Si necessitas venerit, ut amor parentum sive filiorum amori Dei comparetur, et non possit utrumque servari, odium in suos, pietas in Deum servanda est. *Hier. super illud Matth. 10. qui amat patrem etc.*

10. Diligamus illos, qui nobis cognationeconjuncti sunt, et quos proximos novimus diligamus, et quos adversarios in via Dei compatimur, odiendo et fugiendo nesciamus. *Greg. in quadam ho. super Evang.*

11. Filii, vinum non habent. Qui mihi et tibi est mulier? Ut quid, fratres, sic respondit Christus? utique propter nos: ut conversos ad Deum jam non sollicitet carnalium cura parentum: et necessitudines illæ non impediunt exercitium spirituale. Quamdiu enim de mundo sumus, debitores nos constat esse parentum:

at postquam reliquimus nosmetipsos, multo magis ab eorum solitudine liberi sumus. *Bern. sup. cant. ser. 21.*

12. Non licet simpliciter odio habere parentes, sed si voluerint plus diligi, in hoc odio habeantur. *Chry. super illud Matth. 10.*

13. Dum Christus persuaderet populo, quod esset filius Dei, diabolus procuravit adventum matris, ut turbæ videntes parentes carnales, divinitatis ejus obscuraret naturam. *Chrys. super illud. Matth. 12. Ecce mater, etc.*

14. Docet nos Christus usque ad ultimam respirationem, parentum diligentiam habere: quia enim aliis mulieribus adstantibus nihil dixit: docet nos plus aliquid impendere parentibus. *Chry. super illud mulier ecce, etc.*

15. Quod enim est in herbis, aut in arboribus humor hoc est in hominibus amor. Sicut enim herbæ ex humore nascuntur et crescunt: sic homines per amorem incipiunt et augentur. Humor quidem de radicibus ascendit in herbam: de herba autem non revertitur ad radices, sed sursum transmittitur in semen: sic et amor de parentibus ascendit in filios, de filiis autem non revertitur ad parentes: ideo parentes quidem diligunt, sed non sic diliguntur à filiis, quia sicut herba non deorsum, sed sursum ad semen transmittit humorem: sic et homo non ad parentes, sed ad procreandos filios transmittit affectum. *Chry. super ill. Matth. 19. Relinquet homo, etc.*

16. Viscus amor possessionis, affectus cognationis, cupiditas honoris, voluptas carnis, quibus anima irretitur, ne pennis contemplationis per plateas Jerusalem currere possit. *Beda super illud Matth. 19. Ecce mater tua.*

17. Filios et parentes si adversi sunt, alienata debemus voluntate contemnere. Sæpe enim quos flamma non terruit, quos ferrum non subdidit, necessitudinum blandimenta flexerunt. *Cass. super illud psal. Iniquos odio etc.*

18. Quem alienum tibi fidum invenies, si tuis hostis

fueris? Qui fallere audebit parentes, qualis erit in cæteros? *Cass. in quad. epist.*

19. Avelle à sole solis radium, et non lucet: rivum à fonte, et arescit: ramum ab arbore, et excidatur: membrum à corpore, et putrescit: separa filium à devotione paterna, et jam non est filius, sed frater et collega illorum de quibus dicitur: Vos ex patre diabolo estis. *Pet. Rav. in quodam serm.*

20. Justissime quadam pari vindicta parentum ac Deorum violatio expianda est. *Valer. lib. 1.*

21. Decius imperator cum Decium filium suum imperiali diademate proponeret insigniri, renuit filius, dicens. Vereor ne si fiam imperator, dediscam esse filius. Malo non esse imperator, sed humilis filius, quam imperator et filius indevotus. Impereti pater meus: meum imperium sit, parère humiliter imperanti. Nam parentum affectum exuit, qui mole superposita filium extinguit. Prius enim alendi et nutriendi sunt pueri, et quem præcesserint, quos præcedere debent, invite ascendant. *Val. Max. lib. 14.*

22. Surdum te parentibus tuis præsta: bono animo male precantur: et si vis esse felix, ora deos, ne quid tibi ex his, quæ optantur veniat. Non sunt bona, quæ in te congeri volunt. *Senec. 32. epist.*

23. Jam non admiror, si omnia nos à prima pueritia mala sequantur: inter execrationes parentum crevimus, exaudiunt dii quoque nostram pro nobis vocem gratuitam. *Senec. ibid.*

24. Contemptum tibi omnium opto, quorum tibi parentes copiam oplaverunt. *Ibidem.*

25. Iratus filio ipse te coerce pater, filio modesto nunquam grave est, quod pater jubet impossibile. *Socrat. in proverbii philosophorum.*

Vide etiam in tit. Amicitia, núm. 59. in tit. Conjugium, núm. 19. in tit. Correctio, núm. 24. in tit. Dilectio, núm. 7, 8. in tit. Gloria bona, núm. 8. in tit. Liberalitas, núm. 9. in tit. Monachus, núm. 10, 23. in tit. Relinquere, núm. 7, 11. in tit. Sapientia, núm. 20.

PATIENTIA.

1. Perfacile est vestem contemptam habere, inclinato capite incidere, velum super capillos dimittere: sed verum humilem patientia ostendit injuria. *Aug. in ep. ad Prov.*

2. Virtus animi, quæ patientia dicitur, tam magnum Dei donum est, ut etiam ipsius, qui nobis eam largitur, patientia prædicetur. *Aug. in lib. de patient.*

3. Omnes iniquitates quæ fiunt in terra ad tempus: omnes felicitates hominum malorum omnes labores justorum, meditati die ac nocte legem Dei, nulli sunt, et tolerat omnia. *Aug. super Psal. 95.*

4. Fili si ploras, pie plora: noli cum indignatione, noli cum typo superbiæ. Unde plangis? quod patris, medicina est, non pœna, castigatio, non damnatio. Noli repellere flagellum, si non vis repelli ab hæreditate: noli attendere, quam pœnam habeas in flagello, sed quem locum in testamentum. *Aug. super Psal. 99.*

5. Illud est magnificum, si subjectus contumeliis judicium Dei laudes: si vexatus ægritudine, judicio Dei deputes: si te inopia premit, non revocet, quo minus laudes justitiam Dei. *Aug. super Beati immacula.*

6. Nullus perfectus est, qui inter mala proximorum patiens non est. Qui enim æquanimiter aliena mala non tolerat, ipse sibi per impatientiam testis est, quia ab omni plenitudine longe distat. Abel quippe renuit esse quem Cain malitia non exercet. Sicut in tritura paleæ grava premuntur: sic flores inter spinas prodeunt, et rosa quæ redolet, crescit cum spina, quæ pungit. *Gregor. in mor. super. ill. Frater. sui.*

7. Patientia vera ipsum amat, quem portat: nam tolerasse et odisse, non est virtus mansuetudinis, sed velamentum furoris. *Greg. super Ezech. ho. 7.*

8. Doctrina viri per patientiam noscitur. Tanto ergo quisque minus ostenditur doctus, quanto convinci-

tur minus patiens. Nec enim potest veraciter bona docendo impendere, si vivendo æquanimiter nesciat mala tolerare. *Greg. super ev. ho. 35.*

9. Si mens forti intentione in Deum dirigitur, quidquid in hac vita sibi amarum sit, dulce æstimat: omne, quod affligit, requiem putat. *Gregor. in mor.*

10. Donis suis Deus flagella permiscet, ut nobis omne, quod nos in seculo delectabat, amarescat, et illud incendium surgat in animo, quod nos semper ad cœleste desiderium inquietet et excitet, atque ut ita dicam, delectabiliter mordax, suaviter cruciet, hilariter contristet. *Greg. super Ezech.*

11. Postquam non abstulit, nisi quod dedit, sua recepit, non nostra abstulit. *Gregor. in moral.*

12. Beatus Job quot voces patientiæ in laudem Dei percussus reddidit, quasi tot in adversarii pectore jacula intorsit, et acriora multo, quam sustinuit, inflixit. *Ibidem.*

13. In hoc mens justa ab injusta discernitur, quod justa omnipotentis Dei laudem inter adversa confiteatur, quod non cum rebus frangitur, quod non casu gloriæ exterioris, cadit. *Greg. super Ezech.*

14. Nulla sunt bona quæ agimus, si non æquanimiter proximorum mala toleramus. *Ibidem.*

15. Patientia est, aliena mala æquanimiter perpeti, contra eum quoque, qui mala irrogat, nullo dolore morderi. *Greg. in ho. super eva. Quum audie. pr.*

16. Tribus modis virtus patientiæ exerceri solet. Alia namque sunt, quæ à Deo, alia quæ ab antiquo adversario: alia quæ à proximo sustinemus: à proximo namque persecutiones, damna, et contumelias sustinemus: ab antiquo adversario tentamenta: à Deo autem flagella toleramus. Sed in his omnibus modis vigilantia oculo semetipsam debet mens circumspicere, ne contra mala proximi pertrahatur ad retributionem mali, ne contra tentamenta adversarii seducatur ad delectationem vel consensum delicti, ne contra flagella Opificis prorumpat ad excessum murmurationis. *Greg. super Ezech. homil. 7.*

17. Sæpe hostis callidus, quum imperatam mentem ad tolerantiam videt, quid ab ea maxime diligatur, exquirat: et ibi scandali laqueos inserit, ut quo magis res quæque diligitur, eo per eam facilius patientia turbetur. *Gregor. in moral.*

18. Numquam est patientiæ virtus in prosperis. Ille vero patiens est, qui et adversis conteritur, et tamen à specie suæ rectitudinis non curvatur. *Ibidem.*

19. Qui à statu patientiæ ante linguarum vulnera corruit, ipse sibi testis est, quod contra manifestæ gladios persecutionis non persisteret. *Ibidem.*

20. Qui non tam, quæ ab altero tolerat, quam quæ ab ipso tolerantur, attendit: si tantum sua, quæ portantur considerat, ea quæ ab altero inferuntur, levius sustinet. *Gregor. in hom.*

21. Impatientes dum perturbationi suæ minimè ob-sistunt, etiam si quæ à se tranquilla mente fuerant bene gesta, confundunt, et improvise impulsu destruant, quidquid forsitan diu labore provido construxerunt. *Ibidem.*

22. Ipsa, quæ mater est omnium custosque virtutum, per impatientiæ vitium virtus charitatis amittitur. *Ibidem.*

23. Plerumque ideo patientes videmur, quia re-tribuere mala non possumus: sed quia idcirco malum non retribuit quia nequaquam valet, proculdubio patiens non est: quia patientia non in ostensione inquiritur, sed in corde. *Greg. in ho. super Evangel. Quum audieritis.*

24. Non est perfecte bonus, nisi qui fuerit etiam cum malis bonus: bonus enim non fuit, qui malos tolerare recusavit. *Ibidem.*

25. Non bona patientia est, cum possis esse liber, servum te permittere fieri: vera patientia est, pati vel agere contra quod libeat, sed non præter quod liceat. *Bern. 2. de consid. ad. Eug.*

26. Paupertatem æquo animo ferre, virtus patientiæ est: sponte appetere, sapientiæ laus est. Sunt qui pauperes esse volunt, eo tamen pacto, ut nihil eis

desit, et sic diligunt paupertatem, ut nullam patientur inopiam. Sunt et alii mites, sed quamdiu dicitur, vel agitur nisi pro eorum arbitrio: sed quam longe sunt à patientia, apparet, si levis oriatur occasio. *Bernar. in quodam serm.*

27. Primus gradus patientiæ est, non incipere injustitiam. Secundus, postquam inceptum est, æqualibus non vindicari. Tertius est, non facere vexanti ea, quæ passus est, sed quiescere. Quartus, tribuere se ipsum in patiendi mala. Quintus est, amplius tribuere illi, velle, qui fecit. Sextus non odio habere, qui operatur hæc. Septimus, diligere. Octavas, bene facere. Nonus, Deum pro ipso deprecari. *Chry. super ill. Matth. 5. Audistis quia, etc.*

28. Nihil ita confusionem facit gerenti mala, sicut fortis tolerantia patientis, et neque in verbo, neque in opere reddere vindictam. *Chry. super Epistol. ad Hebr. serm. 50.*

29. O tu qui reus es, noli exilium tuum cum mœrore suscipere. Non enim mereberis misericordiam, si irasceris ad pœnam: quin potius intelliges te dignum eis, quæ pateris, et quum te humiliaveris atque dixeris, justum de te factum iudicium, forsitan misericordiam consequeris ab eo, qui potest post damnationem ad pristinum te statum revocare. *Orig. super Ezech.*

30. Qui cum omni humilitate, sive digne sive indigne depositi sunt, Deo iudicium derelinquunt, et patienter sustinent, quod de se iudicatum est: isti et à Deo misericordiam consequentur, et frequenter etiam ab hominibus revocantur ad pristinum gradum, et ad gloriam, quam amiserant. *Ibidem.*

31. Magna virtus est, si non lædas, à quo læsus: magna est gloria, si cui nocere potuisti, parcas, nobile vindictæ genus est, ignoscere victo. *Hug. lib. 5. de anim.*

32. Impatientia est, impetuosum animi motum non refrænare. *Hug. in lib. de clau. anima.*

33. Patientia est honestatis aut utilitatis causa,

rerum arduarum ac difficilium voluntaria atque diuturna perpessio. *Cass. super Psalm.*

34. Patientia religiosi viri, est laborum ac dolorum omnium spe futurarum rerum, et amore Domini grata tolerantia. *Ibidem.*

35. Patientia est, quæ omnia vincit adversa non colluctando, sed sufferendo, non murmurando, sed gratias agendo: ipsa est, quæ faciem totius voluptatis abstergit: ipsa est, quæ lympidas animas Deo reddit. *Ibidem.*

36. Nihil potest esse fortius, nihil egregius, quam audire noxia, et non respondere contraria. *Cass. super. Psalm. Ego autem tanquam.*

37. Ovis, quia non habet arma resultationis, raptoribus suis probatur esse tenibilis: non enim aut cornu valet, aut dente contendit, aut fuga præsumit, sed manibus latronis patienter acquiescit, dum nulla se reluctatione defendit, sic famuli Christi. *Cass. super Psal. Opp. hom.*

38. Voluntarie Deo sacrificant, qui inter angustias passionum jugiter gratias agunt. *Cass. super Psalm. Voluntarie. etc.*

39. Patientia est virtus contumeliarum, et omnis adversitatis impetus æquanimitè portans. *Tullius in Rhetor.*

40. Æqualiter se in adversis gerere, quid aliud est, quam sævientem fortunam in adiutorium sui pudore victam convertere? *Val. max. l. 5. de memo. dict.*

41. Tarentinas intuens villicum suum male meritum, sumpsissem, inquit, supplicium, nisi tibi iratus essem. Maluit impunitum relinquere, quam per iram amplius justo punire: nimis liberalis Tarentini Archylæ moderatio, quia alium, quem potius castigaret, invenerat, id est, seipsum. *Val. Ibid. lib. 4.*

42. Nihil impatientius imperitia, quæ rationes audire dedignatur. *Senec. in epist.*

43. Feras, non culpes, quod mutari non potest. *Senec. in Prov.*

44. Libenter feras, quod necesse est. *Senec. de mor.*

45. Xenophon maledicenti sibi cuidam, tu inquit, maledicere didicisti: ego conscientia teste didici maledicta contemnere. *In prov. Philos.*

46. Tacitus in senatu Lucio Metello maledicenti sibi, facile est, inquit, in me dicere: quia ego responsurus non sum: potentia ergo tua, non mea accusanda est patientia. *Ibidem.*

47. Diogenes cum illi dixisset quidam, vituperante nulli: Oportet, inquit, sapientiam ab insipientibus feriri: esse meliorem indicat lingua, quem carpit. *Ibid.*

Vide etiam in tit. Consolatio, núm. 8, 9, 10. in tit. Convitium, núm. 9, 13, 14. in tit. Correctio, núm. 2, 15. in tit. Cupiditas, núm. 12. in tit. Delractio, núm. 35. in tit. Doctrina, núm. 14. in tit. Dolor, núm. 2, 10. in tit. Fortitudo, núm. 31, 32. in tit. Humilitas, núm. 10. in tit. Injuria, núm. 5, 6, 7, 8, 12. in tit. Ira, núm. 8, 11, 12, 28, 34, 39. in tit. Justitia, núm. 16. in tit. Magnanimitas, núm. 5, 17. in tit. Mansuetudo, núm. 8, 10, 16. in tit. Martyrium, núm. 4, 5, 7. in tit. Murmur, núm. 6. in tit. Passio, núm. 21. in tit. Reverentia, núm. 1. in tit. Societas, núm. 3. in tit. Tribulatio, núm. 1, 2, 15, 23, 29. in tit. Virtus, núm. 1, 22. in tit. Vila, núm. 10, 11, 13. in tit. Voluntas, núm. 1, 8.

PASSIO.

1. Inspice vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis, cicatrices resurgentis: caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hæc quanta sint cogitate: hæc in statera vestri cordis appendite, ut totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in cruce. *August. in l. de virg.*

2. Multos filios Deus fecit, unicus filius Dei emit sibi fratres sanguine suo, probatus, reprobatus, redemit venditus, honoravit injuriatus, vivificavit occisus,

venditis rebus nostris nullum majus earum pretium accipimus, quam nosipsos: quia talibus implicati, nostri non eramus. *August. in serm.*

3. Fusus est sanguis medici, et factum est medicamentum phrenetici. *Aug. in l. cont. quinque hære.*

4. Filius Dei ad crucem ducitur: expalmatur, qui est vera palma victoriae: spinis coronatur, qui peccatorum spinas venit confringere: ligatur, qui solvit compeditos: ligno suspenditur, qui erigit elisos: aceto polatur fons vitæ: disciplina caeditur, salus vulneratur: vita moritur. Occidit ad tempus vitam mors, ut in perpetuum à vita occideretur mors. *Aug. in li. de 8. virtu. charitatis.*

5. Nulla res officiorum laborem ad portanda onera aliorum facit libenter impendi, nisi quum cogitamus, quanta pro nobis pertulit Dominus. *August. de ver. Ap.*

6. Homo factus est hominis factor, ut sugeret ubera, regens sydera, ut esuriret panis, ut sitiret fons, dormiret lux, ab itinere via fatigaretur, falsis testibus, veritas occultaretur, iudex vivorum et mortuorum à iudice mortali judicaretur, ab injustis justitia damnaretur, flagellis disciplina caederetur, spinis botrus coronaretur, in ligno fundamentum suspenderetur, virtus infirmaretur, salus vulneraretur, vita moreretur. *Aug. in serm. de Natal. Dom.*

7. Congruit nostræ devotioni, ut qui Domini crucifixi passionem celebraturi sumus, reprimendarum carnalium voluptatum crucem nobis ipsi etiam faciamus. *August. in sermone. de quad.*

8. Quem vis contemnere, pretium ejus attende, et cum morte Christi totum mundum appende. *August. de verb. Domini.*

9. O munde immunde, venit, qui te redemit, et turbaris: et tunc vis eum perdere, quando ille te disposuit liberare? *Aug. 2. lib. de sum. bon.*

10. Fratres, ut à peccato sanemur, Christum crucifixum intueamur: quomodo qui intuebantur serpentem aneum in deserto, non peribant morsibus serpentum:

sic qui intuentur fide Christi mortem, sanantur moribus peccatorum. *August. super Joannem.*

11. Noli tantum amittere beneficium, o homo, propterea Christus damnationi mortis se subdidit, ut te à jugo damnationis erueret: ille suscepit mortis servitutem, ut tibi tribueret vitæ æternæ libertatem. *Ambr. super Beati immacul.*

12. Stultum est cum gladiis quærere eum, qui ultro se offert: et in nocte per proditorem investigare quasi latentem, qui quotidie in templo docet: sed factum congruit tempori, et personis: quia cum essent tenebræ, in tenebroso tempore tenebrosus opus exercebant. *Ambr. super. ill. Matth. 26. cum gladiis et fustib.*

13. Author pietatis in cruce pendens testamentum condidit singulis pietatis opera distribuens, apostolis persecutionem. Judæis corpus, patri spiritum virgini paranympum, latroni paradisum, peccatori infernum, Christianis pœnitentibus crucem. *Ambr. in quodam ser.*

14. O stulte et cæce grex sacerdotum, numquid impossibile erat ei de parvo stipite ligni descendere, qui descendit à cœlorum altitudine? Numquid tua vincula possent illum tenere, quem cœli non possunt capere? Non venit ut se liberaret, qui sub servitute non erat, sed ut nos de servitute redimeret. *Ambr. super ill. Matth. 27. Si rex Israël es, descende etc.*

15. Doles Domine non tua vulnera, sed mea, non tuam mortem, sed nostram infirmitatem. *Ambr. super Lucam.*

16. Fraudulenta sacerdotum promissio, majus fecit: surgit de sepulcro, et non creditis, nec si de cruce descenderet, crederetis. *Hier. super ill. Matth. 27. Descendat de cruce et cred. etc.*

17. Omnis creatura compatitur Christo morienti, Sol obscuratur, terra movetur, petræ scinduntur, velum templi dividitur, sepulchra aperiuntur: solus miser homo non compatitur pro quo solo Christus patitur. *Hier. super Matth.*

18. Conspui voluit, ut nos lavaret: velari voluit,

ut velamen culpæ et ignorantiae à cordibus nostris auferret: in capite percussit, ut caput nostrum, id est, Adam sanitati restitueret: colaphis cœdi et verbis derideri, ut nos ei labiis et manibus, id est, verbis et operibus applaudamus. *Hier. in quodam serm.*

19. Traditus est Jesus militibus verberandus, et illud sacratissimum corpus pectusque Dei capax flagella consumpserunt. *Hier. super Matth. in fine.*

20. Cum enim posset nobis etiam non moriendo succurrere, voluit tamen hominibus moriendo subvenire: quia nos videlicet minus amasset, nec vim suæ dilectionis nobis ostenderet, nisi hoc, quod à nobis tolleretur, ad tempus ipse sustineret. *Gregor. lib. mor.*

21. Nihil adeo grave, quod non æquanimitè toleretur, si Christi passio ad memoriam reducat. *Greg. in quadam epist.*

22. Tanto Deus ab hominibus dignius honorandus est, quanto pro hominibus indigna suscepit. *Ibidem.*

23. Caput angelicis tremebundum spiritibus densitate spinarum pungitur: facies pulchra præ filiis hominum sputis Judæorum deturpatur: oculi lucidiores sole caligantur in morte: aures, quæ audiunt angelicos cantus, audiunt peccatorum insultus: os, quod docet angelos, felle et aceto potatur: pedes quorum scabellum adoratur, cruci clavo affiguntur: manus, quæ formaverunt cœlos, sunt in cruce extensæ et clavis affixæ: corpus verberatur: latus lancea perforatur: et quid plura? non remansit in eo nisi lingua ut pro peccatoribus oraret, et matrem discipulo commendaret. *Bernard. in quodam serm.*

24. Passio tua Domine Jesu ultimum est refugium, singulare remedium deficiente sapientia, iustitia non sufficiente, sanctitatis succumbentibus meritis illa succurrit: quum tamen defecerit virtus mea, non conturbabor, non diffido: scio, quid faciam, *calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. Bern. super Cant.*

25. Quid iam efficax ad curandum conscientie vulnera, nec non ad purgandam aciem mentis, quam

Christi vulnerum sedula meditatio? *Bern. super Cant. serm. 62.*

26. In passione Domini tria specialiter convenit intueri, opus, modum, causam. Nam in opere quidem patientia, in modo humilitas, in causa charitas commendatur, patientia singularis humilitas admirabilis, sed charitas inestimabilis. *Bern. in ser. feria quarta dominicæ palmarum.*

27. *Pater ignosce eis, quia nesciunt quid faciunt:* Christus flagellis cæsus, spinis coronatus, clavis confossus, patibulo affixus, opprobriis saturatus: omnium tamen dolorum immemor, ait. *Ignosce illis.* Hinc multa miseriæ corporis, hinc dolores, hinc miserationes, hinc oleum exultationis, hinc gutta sanguinis decurrentis in terram. *Bernard.*

28. Quàm dulciter Domine Jesu cum hominibus conversatus es! quàm abundanter multa et magna bona hominibus largitus es! quàm fortiter tam indigna, tam aspera et dura pro hominibus passus es! dura verba, duriora verbera, durissima supplicia. *Ibidem.*

29. O duri et indurati et obdurati filii Adam, quos non emollit tanta flamma, tanta benignitas, tam ingens ardor amoris, tam vehemens amator: qui pro vilibus sarcinulis, tam pretiosas merces expendit. *Ibidem.*

30. O bone Jesu, quid tibi est? Meri nos debuimus, et tu solvis? nos peccavimus, et tu luis? opus sine exemplo, gratia sine merito, charitas sine modo. *Bernar. in quodam serm.*

31. Nonne satis propter te vulneratus sum? numquid pro iniquitate tua afflicti sum? Cur addis afflictionem afflicto? Magis aggravant me vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei. *Ibidem.*

32. Scio, quod merita mea mihi non sufficiunt, quod mihi deest, audacter usurpo ex visceribus Christi, quæ misericordia affluunt, nec desunt foramina per quæ defluant. Patet enim arcanum cordis per foramina corporis: patent viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto. *Ibidem.*

33. Dilexit nos Deus dulciter, sapienter, fortiter: dulciter nempe dixerim, quod carnem induit: sapienter, quod culpam vitavit: fortiter, quod mortem sustinuit: sed super omnia reddit te mihi amabilem bone Jesu calix, quem bibisti opus nostræ redemptionis, hoc enim omnino amorem nostrum sibi vendicat: hoc inquam, nostram devotionem blandius allicit, justius exigit, arctius stringit, et vehementius afficit. *Bern.*

34. O homo, vide quæ pro te patior. Non est dolor sicut quo crucior: ad te clamo, qui pro te morior. Vide pœnas, quibus afficio: vide clavos, quibus confodior: cum sit dolor tantus exterior, interior est planctus gravior, quum te tam ingratum experior. *Bernar. in persona Domini in quodam serm.*

35. Vere deserta erat Judæa, vacua justitia, plena peccatis, quam Deus plantaverat, omnes prophetae coluerant. Illa autem nullum fructum produxit, nisi spinas acerrimas, quibus Dominum suum coronavit. *Chry. super Matth. c. 5.*

36. Quæ nobis erit contumelia, postquam Christus hæc passus est? neque enim una particula, sed totum corpus injurias paliebatur: caput per coronam: manus per arundinem: os per acetum: facies inspuabatur: genæ velabantur, et tandem totum corpus in cruce extenditur et perforatur. *Chry. super Matth. c. 27.*

37. Si passio redemptoris ad memoriam reducitur, nihil tam durum est quod non æquo animo tolleretur. Parva enim toleramus, si recordemur, quid biberit ad patibulum, qui nos invitat ad cælum. Ille enim opprobria, irrisiones, contumelias, alapas, sputa, flagella, spinam coronam crucemque sustinuit, et nos miseri ad nostram confusionem uno sermone fatigamur, uno verbo dejicimur? *Isidor. de sum. bon.*

38. Magna misericordia, ut Dominus mundi acciperet formam servi, panis esuriret, fons sitiret, lux obscuraretur, virtus infirmaretur, vita moreretur, redemptor venderetur, ut homo venditus redimeretur. *Cass. super Psalm. 11. Magna miseric. Domini.*

39. Ubi princeps tanta afflictione plangebatur: quis illo flente non fletet? quis illo dolente non gement, quando pro geminato diademate, rex cinerem gestabat in capite, canus pulvere, non ætate. *Cass. super Psal. 50.*

40. Christus in die crucifixionis suæ sic obumbratus, atque defensus est, ut nec animus ejus confusionem aliquam pateretur, nec caro ipsius corruptionis injuriam sustineret. Bene diffinita est passio Domini, dies belli, scilicet, quando diabolo victo infernorum claustra dirupta sunt, captivi liberati sunt. *Cass. super ill. Psal. Obumbrasti caput meum in die bel.*

41. Effusio pro injustis, sanguinis justi tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universitas captivorum in redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula retinerent. *Leo papa in ser. 7. men.*

42. Quid fecisti dulcissime puer, ut sic judicareris? Quid commisisti ó amantissime juvenis, ut tam viliter, traclareris? Quod scelus tuum? quæ noxa tua? quæ causa mortis? quæ occasio damnationis? Ego sum tui causa doloris, tuæ culpa occisionis. Ego tuæ passionis livor, tui cruciatus labor, tuæ viæ meritum, tuæ vindictæ flagitium. *Anselm.*

Vide etiam in tit. Ascensio, núm. 10, 11. in tit. Christus, núm. 1, 2, 8. in tit. Crux, núm. 2. in tit. Humilitas, núm. 3. in tit. Incarnatio, núm. 9, 10. in tit. Proditio, núm. 1, 2. in tit. Resurrectio, núm. 3. in tit. Tribulatio, núm. 1, 19.

PATRIA.

1. Cui peregrinatio dulcis est, non amat patriam. Si dulcis est patria, amara est peregrinatio: tota die tribulatio, quando in patria non est delectatio. *Aug. super illud Psal. In die tribulation. clam. etc.*

2. Odit valde patriam, qui sibi bene putat quum peregrinatur. *August. super Psal. 95.*

3. Non solum Dominus et caput prophetarum, qui

á Moyse propheta nominatur, sed Elias et cæteri propheta minus in patria, quam in cæteris civitatibus sunt honorati: quia propemodum naturale est, cives civibus invidere, non enim considerant præsentia viri opera, non virtutem, sed fragilis recordantur infantia quasi non et ipsi per eisdem ætatis gradus ad maturam ætatem pervenerint. *Beda super illud Luc. 4. Nemo propheta in patria sua.*

4. Nimis dulcis est recordatio patriæ, quæ in hostili terra probatur existere: nam quanto hæc amara sentitur, tanto fit illa suavior, de loco enim peregrinationis, proprii domicili crescit affectus. *Cass. super ill. Psalm. super flumina Babil.*

5. Ut ait Ovidius:

Nescio qua natale solum dulcedine cunctos.

Ducit et immemores non sinit esse sui.

Magnum virtutis principium est, ut discat paulatim exercitatus animus visibilia et transitoria primum commutare, ut postmodum possit derelinquere. Delicatus ille est adhuc, cui patria dulcis est: fortis autem jam, cui omne solum patria est: perfectus vero, cui mundus exilium est. *Hugo de S. Vict. in didasc. l. 5. c. 2.*

6. Nonne exulavit Brutus? nonne exulavit Æneas? in eorum tamen exilio non degeneravit Trojana nobilitas. *Pet. Rav.*

7. Quoniam sunt omnia commoda á patria accepta, nullum incommodum pro patria grave putandum est. *Cic. 1. de Orator.*

8. Si contentio quædam et comparatio fiat, quibus plurimum tribandum sit officii principes sunt patria et parentes, quorum beneficiis obligati sumus. *Idem. 2. Offic.*

9. Equæ virtutis est, et bona patriæ auxisse, et ejus mala in se transferre voluisse. *Val. Max. l. 1.*

10. Patria enim carere, non est malum, quia forte viro omnis locus patria est. Socrates enim non stultæ exilii libertatem, domesticæ servituti anteposuit. *A. Gellius lib. 1. c. 15.*

11. Patriam meam transire non possum, omnium una est: extra hanc nemo projici potest. Non patria mihi interdicitur, sed locus. In quamcumque terram venio, in meam venio: nulla exilium est, sed altera patria est. Patria est ubicumque bene est. Illud autem, per quod bene est in homine, non in loco est. Si enim sapiens est, peregrinatur: si stultus exulat. *Senec. de remed. fort.*

12. Nemo patriam diligit, quia magna, sed quia sua. Ulysses ad sua laxa Ithacæ properat, quemadmodum Agamemnon ad Micænarum nobiles muros. *Seneca.*

Vide etiam in tit. Amicitia, núm. 59. in tit. Honor, núm. 4, 19.

PAUPERTAS.

1. Non tibi displiceat paupertas tua, nihil ea potes diutius invenire. Visus nobis est, quod locuples sit, cælum enim quibus thesauris conferri possit, quod paupertati videmus indultum? ut ad regnum cælorum veniret, dives possessione sua obtinere non potuit, nunc obtinet, ut contemptu perveniat. *August. de ver. apo. serm. 28.*

2. Bonum est facultates cum dispensatione pauperibus erogare, melius pro intentione sequendi Dominum in simul donare, et absolutum sollicitudine egere cum Christo. *August. de eccl. do.*

3. Omnis philosophiæ magistra nobis est inopia, non ita laudamus Joseph, quin frumentum distribuebat: sicut cum carcerem habitabat. *Aug. super psalm. 76.*

4. Hi sunt pauperes spiritu, qui quando faciunt aliquod bonum, Deum laudant: quando aliquid mali, se accusant. *Aug. de ver. dom.*

5. Fecundus est ager pauperum, cito reddit donantibus fructum: via cæli est pauper, per quam venit ad patrem incipe erogare, si non vis errare. *Ibidem.*

6. Pauper Dei est in animo, non in sacco. *Aug. super Psalm. 31.*

7. Nihil gravius, quam ut fratres nostros pauperiores superbo oculo despiciamus: conformes nobis intolerabili repellamus fastidio, nostra indignos gratia judicantes, quia sunt inopes, cum paupertas facilius Deo, quam thesaurus acceptior. *Ambr. super Psal. Increpasti. supesh.*

8. Ob hoc maxime amanda est paupertas, quia á quo amaris, ostendit, quippe non habet, adulationem comitem sibi parcentem, fortunam hominis et non personam amantem. *Hieron. in quadam epist.*

9. Difficilius arrogantia, quam auro et gemmis caremus. His enim abjectis interdum gloriosius tumemus, et venerabilem paupertatem populari aure offerimus. Plus enim est animum deposuisse, quam cultum. *Hier. epist. 120.*

10. Non absque amictu lineo incedere, sed pretium veslium linearum non habere laudabile est: Modica esca in hamo ponitur, ut matronarum in eo sacculi protrahantur: sic bestiæ, sic aves, sic capiuntur et pisces. *Hier. in epist. ad Nepot.*

11. Natus in paupere domo et in tugurio rusticano, qui vix milio et pane cibario rugientem satiare ventrem poteram: nunc simillam et mella fastidio. *Ibid.*

12. Paupertas, inopia mentis est, non in quantitate possessionis: nam cui cum paupertate bene convenit, dives est. *Gregor. super Ezech. hom. 6.*

13. Quum quosdam pauperes aliqua reprehensibilia perpetrare conspiciatis, nolite despiciere, quia fortasse quos superfluitas tenuissimæ pravitalis inquinat, caminus paupertatis curat. *Greg. in ho. Homo quidam erat dives.*

14. Offerenda est eis consolatio, quos caminus paupertatis excoquit: atque illis inferendus est timor, quos consolatio gloriæ temporalis extollit. *Gregor. in pastoral.*

15. Paupertas est manu ductrix quædam in via quæ ducit ad cælum, unctio athletica, exercitatio quædam

magna et admirabilis, portus tranquillus. Nihil opulenti-
us eo, qui paupertatem sponte diligit, et cum
alacritate suscipit. *Chrys. serm. 18. super. epi. ad Hebr.*

16. Semper dives est Christiana paupertas, nec
pavet in isto mundo indigentia laborare, cui donatum
est in omnium rerum domino omnia possidere. Ope-
rantibus ergo, quæ bona sunt, non omnino metuen-
dum, ne eis desit facultas operandi: cum et in duobus
minutis evangelicæ illius viduæ sit laudata devotio,
et pro calice aquæ frigidæ præmium habeat gratuita
largitio. Ex affectibus enim piorum, benignitalis men-
sura laxatur: et numquam eum miserandi efficacia
deserit, in quo misericordia ipsa non deficit. *Leo papa
serm. 4. de 40.*

17. Paupertatis tres sunt species. Sunt enim qui-
dam qui rebus temporalibus egent, sed inviti: et hæc
vocari egestas solet, egent enim rebus, et egent bona
voluntate, qua ditius nihil esse potest. Sunt alii qui
rebus abundant, sunt tamen pauperes spiritu: et hæc
est aurea paupertas: quia licet affluentia divitiarum: corda
tamen nolunt apponere. Tertia est mediocritas, quam
philosophi vocant frugalitatem, quæ est voluntaria.
Hugo. de clav. animæ. lib. 1. cap. 9.

18. Sunt enim quidam, qui de seculo veniunt ad
religionem, quorum paupertas beato Augustino res-
tante, talis erat, quod quando foris erant, necessaria
invenire non poterant, quorum cellario non hæreditas,
non patrimonium, sed manuum labor annonam præ-
bebat: et si manus cessaret, panis deficeret: et in
ecclesia honorari volunt, qui in sua domo non nisi
contemptibiles esse poterant. *Ibidem.*

19. Pauperes Dei sunt, qui mundana superbia
derelicta, humilitati se per omnia tradiderunt. Nam
et si pauper superbiat, non est Dei pauper: et si
locuples humilitatem diligit, non est seculi dives.
Voluntates enim talium sunt inspicandæ, non nomina.
Cass. super Psalm. 71.

20. Videamus quam sit gloriosa ista paupertas,
quam felix probetur inopia, quæ dominum et læticia

laudat, et de patientiæ suæ virtute concelebrat: mutus
est, si psallat superbus: pauper et inops laudat Deum,
etiam quum videtur habere silentium. *Cass. super
Psalm. Laudabunt Dominum.*

21. Pauperes Christi sunt, qui non solum pro suis
malis, verum etiam pro totius calamitatibus mundi in-
tercedere comprobantur: egent in hoc seculo, sed
sunt locupletes Deo? vitiis vacui, sed virtutibus ple-
ni: despecti hominibus, sed acceptabiles Deo. *Cass.
super Psalm. 104.*

22. O miserabilis conditio mendicantis! et si pe-
tit, pudore confunditur: et si non petit, egestate con-
sumitur, sed ut mendicet, necessitate compellitur. Deus
causatur iniquus, quod non recte dividit: proximus
criminatur malignus, quod non plene subveniat, in-
dignatur, murmurat, imprecatur. Unde Salomon: Me-
lius est mori, quam indigere, etiam proximo suo
odiosus erit: Fratres hominis pauperis oderunt eum
in super, et amici recesserunt ab eo. *Inn. de vi-
litate condit. humana.*

23. Omnes qui in paupertate sunt, malunt ma-
leficio parare divitias. *Cicer. ad Hieron.*

24. Non sibi felix pauper erit, nisi felices ceci-
disse viderit. Honestas res, est læta paupertas: illa vero
non est paupertas, si læta est: cui cum paupertate
bene convenit, dives est. Non qui parum habet, sed
qui plus cupit, pauper est. *Sen. 10. epist.*

25. Non jucunda res est aqua et polenta, aut frus-
trum hordeacei panis, sed summa voluptas est ex his
capere voluptatem, et ad id se deduxisse, quod eri-
pere nulla fortunæ iniquitas possit. *Sen. 2. epist.*

26. Parvo fames constat, magno fastidium: pau-
per contenta est, desiderii instantibus satisfacere.
Sen. 17. epist.

27. Ob hæc unum amanda est paupertas, quod a
quibus ameris ostendit. *Sen. 20. epist.*

28. Panem et aquam natura desiderat: nemo ad
hæc pauper est: intra quæ quisquis desiderium suum
clausit, cum ipso Jove de felicitate contendit. *Sen.
25. epist.*

29. Nec paupertas tibi immunda sit, nec parsimonia sordida, nec simplicitas neglecta, nec lenitas languida: et si res tibi exiguae sint, non sint tamen angustae: nec tua defleas, nec aliena mireris. *Senec. de quator virt.*

30. Ne imparatos fortuna nos deprehendat, fiat nobis paupertas familiaris. Securius divites erimus, si experti fuerimus, quam non sit grave, pauperes esse. Ad paupertatem sua sponte descendere, praeroccupare est tela fortunae. *Sen. 19. epist.*

31. Quod divitiis non potes scire, paupertate scies: illa veros, certosque retinebit amicos: discedit quis: non te, sed tua sequebatur. O quando ille dies veniet, quo nemo in honorem tuum mentiat! *Sen. 261.*

32. Redige te ad parva, ex quibus cadere non possis: inest paupertati, sine qua nihil est jucundum securitas. *Ibidem.*

33. Quis est pauper? qui sibi videtur pauper. Qui paupertatem timet, timendus est. Scire uti paupertate, maxima felicitas est. *Sen. de mo.*

34. Nullis ad philosophandum obstitere divitiarum. Paupertas autem expedita secunda est. Aut ergo pauper sis, aut pauperi similis, si animo tacere vis. *Sen. epist. 17.*

35. Nudum latro dimisit: etiam in obsessa via pauperi pax est. *Senec. in Prov.*

36. Paupertas mihi gravis est: imo tu paupertati: non est in paupertate vilium, sed in paupere. Pauper es quia pauper tibi videris. Nihil deest avibus, pecora in diem vivunt: feris in alimentis solitudo sufficit. Accepit ille grandem pecuniam, ergo et superbiam. *Sen. de remed. fort.*

37. Solum hoc incommodum paupertas patitur, quod non possit egenibus subvenire. *Philosoph.*

Vide etiam in tit. Christus, núm. 13. in tit. Consolatio, núm. 4. in tit. Contemptus, núm. 12, 13. in tit. Cupiditas, núm. 12. in tit. Divitiarum et Eleemosyna, núm. 13, 16, 17, 19, 34. in tit. Hypocrisis, núm. 2, 3. in tit. Liberalitas, núm. 16. in tit. Mar-

tyrium, núm. 10, 11. in tit. Patientia, núm. 27. in tit. Perfectio, núm. 15, 16. in tit. Philosophia, núm. 22. in tit. Praedicatio, núm. 23. in tit. Religio, núm. 10, 11. in tit. Relinquere, núm. 8, 15, 16, 18, 24. in tit. Salus, núm. 3. in tit. Superbia, núm. 8, 33. in tit. Superfluitas, núm. 1. in tit. Tribulatio, núm. 29. in tit. Virtus, núm. 1, 6, 7, 30.

PAX.

1. Pax, est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculum amoris, consortium charitatis. Haec est, quae simulates tollit, bella compescit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat, cunctis est placida: nescit extolli, nescit inflari: hanc qui acceperit teneat: qui perdiderit repetat: qui amiserit exquirat: quoniam qui in eadem non erit inventus, a patre abdicatur, a filio exheredatur, nihilominus a Spiritu sancto alienus efficitur: nec ad haereditatem Domini poterit venire, qui testimonium pacis noluerit observare. *August. de verb. Dom. c. 158.*

2. Concorda cum adversario tuo, nescis quando vita finiatur: quum vita finita fuerit, iudex restat, et minister, et carcer. At si servaveris adversario tuo bonam voluntatem, et cum eo consenseris, pro iudice invenies patrem: pro ministro servo angelum tollentem te in sinu Abrahae: pro carcere paradisum. *August. de verb. Domini c. 1.*

3. Tale bonum est bonum pacis, ut in rebus creatis nihil gratiosius soleat audiri, nihil delectabilius concupisci, et nihil utilius possideri. Spiritus enim humanus nunquam vivificat membra, nisi fuerint unita: sic Spiritus sanctus nunquam vivificat ecclesiae membra, nisi fuerint in pace unita. *August. de civit. Dei.*

4. Quisquis vel quod potest corrigi, vel quod non potest corrigere, salvo pacis vinculo excludit vel quod salvo pacis vinculo excludere non potest, aequitate improbat, firmitate supportat, hic est pacificus. *August. epist. contra Parmen. lib. 2.*

3. Duæ sunt amicæ, justitia, et pax, tu forte unam vis, et alteram non facies. Nemo enim est, qui non velit pacem, sed non omnes volunt operari justitiam. Interroga omnes homines, vis pacem? uno ore respondebit tibi genus humanum: opto, cupio, amo, volo. Ama justitiam, quia duæ amicæ sunt, justitia et pax, ipsæ se osculantur, si amicam pacis non amaveris, non te amabit ipsa pax, nec veniet ad te. *Aug. super ill. Psal. 84. Justitia et pax osculate sunt.*

6. Infelix populus Dei non potest in bono tantam habere concordiam, quantam mali habent in malo. *Hieron. super Psalm. Quoniam cogitare unanimiter.*

7. Inde nobis cum Deo pax robustior oritur, unde nobis ab adversariis durior pugna generatur. *Gregor. in moral.*

8. Nemo vires suas in pace cognoscit. Si enim bella desunt, virtutum experimenta non prodeunt. *Ibidem.*

9. Si Dei vocantur filii qui pacem faciunt, proculdubio Satanae sunt filii, qui pacem confundunt. *Gregor. in pastoral.*

10. Quum pro re terrena pax à corde cum proximo scinditur, liquido apparet, quod res plus quam proximus amatur: certum est quod minus diligit ereptorem suum qui minus intelligit periculum suum quod evasit: et vile solatium defensoris deputat, qui virtutem adversarii debilem putat. *Greg. in ho.*

11. Sicut multum nocet, si unitas desit bonis, ita valde est noxium, si non desit malis. Si ergo perversorum nequilia in pace jungitur, profecto eorum malis actibus robur augetur: quia quo sibi in malitia congruunt, eo se robustius bonorum afflictionibus illudunt. *Gregor. in pastoral.*

12. Melior est talis pugna, quæ Deo proximum facit, quam pax illa, quæ separat à Deo. *Greg. Nazianzen. in apolog.*

13. Non timeas contra charitatem esse: si unius scandalum, multorum recompensaveris pace. Melius est enim ut pereat unus, quam unitas. *Bern. in ep.*

14. *Pax hominibus bonæ voluntatis.* Non bonæ, sed plane iniquæ voluntatis est, qui nequaquam pace contentus, superbo oculo, et insatiabili corde inquietus anhelat ad gloriam mundi, nec pacem perinde retinens, nec gloriam apprehendens. *Bern. super Cant.*

15. In tantum humanæ pacis Christus studoit concordia, ut unitatis merito omnia quæ à Deo precanda sunt, impetranda esse confirmet: et ubi duo vel tres pari spiritu et voluntate collecti sunt, ibi se medium eorum pollicetur futurum. *Hilar. sup. Matth.*

16. Concordia malorum, contraria est bonorum: et sicut oplandum est, ut boni pacem habeant ad invicem: ita oplandum est, ut mali sint discordes. Impeditur enim iter bonorum, si unitas non dividitur malorum. *Isidor. de sum. bon. lib. 5.*

17. Pax, quæ de ore prædicatoris profertur, aut requiescit in domo, si in ea fuerit filius pacis: aut ad ipsum prædicatorem revertitur tanquam fructus. *Rab. super ill. Matth. 10. Pax vestra ad vos rev.*

18. Tunc est vera pax hominis et vera libertas, quando et caro animo iudice regitur, et animus Deo præside gubernatur. *Leo in serm.*

19. Hæc est vera Pax à Dei voluntate non dividi, et in his, quæ solius Dei sunt, delectari, quando enim sensualitas nulla parte resistit voluntati, et voluntas nulla parte contradicit rationi, tunc est serenitas mentis, et tunc est regnum Dei. *Leo papa.*

20. Falsæ pacis tres sunt species. Est enim pax æstimata, pax simulata, pax imperata. Dum enim inter seculares pacem quærimus, dum discordes ad concordiam revocamus: æstimant seculares, quod pacem inter nos habeamus: dum in vestimentis ovium foris eximus, et intus quasi lupi rapaces gregem simplicem fructum lacerando dispergimus, pacem simulamus, sed non habemus: dum vero prælati subditis imperant, et eos disciplinæ legibus non coarctant, solummodo pacem docent, et non tenent: æstimant pacem seculares, simulant perversi claustrales, imperant, et non tenent lepidi pastores. Sic igitur æstimatur à nes-

cientibus, simulatur à non habentibus, imperatur à non tenentibus: sed veræ pacis tres sunt species, scilicet pax probata, pax confirmata, pax certa. *Hugo de claustr. animæ lib. 5. c. 9.*

21. Lingua quandoque pacem prædicat, sed sæpius turbat, quum autem habitus, cor et lingua concordant, pacem servant: ubi vero dissoluta discurrit, pacem solvit. *Ibidem.*

22. Pax est concordantium in bono animorum ordinata tranquillitas. *Cass. super Psal.*

23. Pax vera est, concordiam habere cum moribus probis, et litigare cum vitiis. *Idem super Psal. Factus est in pace.*

24. Quum enim peccatores videntur locupletes, nullisque domiuari populis et in mundo non est quod timeant, pacem habere putantur: sed pax ista cum conscientia semper litigat, rixatur intrinsicus, et cum hostem non habeat, secuta decertat. *Cass. super Psal. 72.*

25. Habeatis unitatem spiritus in vinculo pacis, nec inveniri potest forma expressio conversationis angelicæ, quam unitas socialis. *Cass. super psalm.*

26. In hoc enim gratia regis extollitur et servatur, si in æquitate pacis populum dirigat, et in justitiæ vigore conservet. Hæc enim est bonarum artium mater decora: hæc mortalium genus reparabili successione multiplicans, facultates protendit, mores extollit, et tantarum rerum ignarus cognoscitur, qui eam minime quæsisse sentitur. *Cass. lib. 1. epist. 1.*

27. Decet regalis apicis curam generalitatis custodire concordiam, quæ ad laudem regnantis trahitur, si ab omnibus pax ametur. Quid est enim, quod principem melius prædicet, quam quietus populus, concors senatus, et tota Respublica morum honestate vestita? *Ib. ep. 22.*

28. Quietissimam vitam agerent homines in terra, si hæc duo verba à natura rerum omnium tollerentur, Meum et Tuum. *Sen. in lib. de morib.*

29. Nosti ne igitur, quod omne quod est, tandiu

manere atque subsistere solet, quamdiu sit unum sed interire atque dissolvi pariter, quando unum esse desierit? *Boet. 4. de consol.*

Vide etiam in tit. Bellum, num. 8, 32. in tit. Discordia, num. 15. in tit. Gaudium, num. 18. in tit. Regimen, num. 30. in tit. Tentatio, num. 14.

PECCATUM.

1. Si quaeratur à me, utrum homo sine peccato potest esse in hac vita, confiteor posse per Dei gratiam, et liberum ejus arbitrium. *August. in lib. de bapt. parvul.*

2. Peccatum nihil est, et nihil fiunt homines, quum peccant. *Aug. super Joan.*

3. Nullum peccatum committi potest, nisi dum appetuntur ea, quæ Christus contempsit, aut fugiuntur, quæ ille sustinuit. *August. de ver. reli.*

4. Nemo renascitur in Christi corpore, nisi prius nascatur in peccati corruptione. *August. in lib. de bapt. parvul.*

5. Nullus sanctus et justus caret peccato, nec tamen ex hoc desinit esse justus, vel sanctus, cum affectu teneat sanctitatem. *August. de eccles. dog.*

6. Si fuerit aliquis conjugalis excessus, qui tamen legitimum non violet torum, habebit nonnullum, sed veniale peccatum. *Aug. in lib. de fide. ad Petr.*

7. Nullum scelus coram Deo tam abominabile est, quam preterita peccata unicuique nostrum dimissa reminiscendo, gaudere, et inde exultare. *Aug. in epi. ad quendam comitem.*

8. Qui pectus suum tundit, et se non corrigit, peccata solidat, non tollit. *August. in quodam serm.*

9. Quis peccat in eo, quod nullo modo caveri potest? *August. lib. 5. de libero arb.*

10. Ex quo incipit homo præcepti esse capax, ex illo incipit posse peccare. Duobus modis peccat, ante quam sit sapiens: si aut se non accomodat ad accipiendum præceptum: aut quum acceperit, non obser-